

FELMÉRÉSEK

az anyanyelvi ismeret,
a helyesírási képesség,
a nyelvhelyességi szint,
a néma, szövegértő olvasás szintjének méréséhez

6. évfolyam

A tanuló neve: _____

Osztálya: _____

Év eleji felmérés

Várak, várkastélyok Vas megyében

Vas megyében valószínűleg a kelták építették az első erődítményt a korai vaskorban a velemi Szent Vid-hegy tetején. Később a rómaiak fallal körülvett és őrtornyokkal erősített katonai táborok egész hálózatát hozták létre a Dunántúlon. A magyar honfoglalást megelőzően itt élt népek javarészt a rómaiak által épített erősségeket és épületeket vették birtokukba. A romba dőlt Savaria¹ köveiből épült fel a VIII. század vége felé az a kör alaprajzú frank vár, mely a szlávok, majd a magyarok által épített földváraktól eltérő későbbi kővárak elődjének tekinthető. A tatárok rettenetes pusztítása bebizonyította, hogy nagyobb ostromló sereggel szemben csak a kőből épült várak nyújtanak védelmet.

IV. Béla király engedélyezte a főurak részére is a várépítést és a városok számára a védőművek emelését. Az ország újjáépítésébe ezt követően beletartozott a lakótornyok és a belső tornyos várak felépítése is. A legsűrűbb várláncolat az ország nyugati és északnyugati határvidékén, a mai Burgerland, illetve Nyugat-Szlovákia területén létesült.

Kőszeg várát, mely a város védelmi rendszerének is része volt, az egyik leggazdagabb oligarcha² család, a németújvári grófok építették. A vár sokszor cserélt gazdát és állandóan bővült. Fokozatosan épült ki Sárvár és Körmend vára is, melyek szintén többször kerültek újabb birtokosok kezére. A Rába folyó és a határ mentén számos kisebb erősség is épült (Csákány, Bozsok, Vép, Jánosháza stb.).

A török veszély megjelenésével a várak szerepe megnőtt, védőrendszerük korszerűsítéséről, megerősítéséről a XVI. században eltérő mértékben gondoskodtak. Hadászati szempontból Kőszeg és Sárvár váltak a legjelentősebbé. Sárvár a XVI. század derekától a Nádasdyak, Körmend pedig a XVII. század elejétől a Batthyány család birtokaként lett a korszak királyi Magyarországnak kulturális központja. A birtokközponttá válással megjelenő reprezentációs³ igények kielégítésére az addig elsősorban hadászati célú várakat a XVII. század végére kastélyokká alakították át.

Vas megye várurairól, kevés kivételtől eltekintve, hűségesekek voltak a Bécsben székelő királyi udvarhoz. Ennek köszönhető, hogy a Rákóczi-féle kuruc szabadságharc által 1705-ben kiváltott és következetesen végrehajtott, a magyar várak felrobbantásáról szóló császári rendelet a várkastélyvá átváltozott vasi erősségeket nem érintette.

Napjainkban Vas megyében félszáz védett kastély van, ebből 15 a műemléknek minősített, a többi műemlék jellegű. A megye déli és keleti részét széles ívben átszelő Rába folyó mentét akár magyar Loire-völgynek⁴ is nevezhetjük, hiszen a folyó közelében 20 kastély található, ebből jó néhány szinte közvetlenül a folyóparton.

(Heckenast János nyomán)

¹ma Szombathely

²hatalmaskodó főúr, kiskirály

³valakinek a rangjával együtt járó magatartás

⁴folyóvölgy Franciaországban, mely világhírű gyönyörű kastélyai miatt

Témazáró felmérés: A névszók (névmások)

1. Másold le *Gárdonyi Géza Egri csillagok* című regényrészletének kiemelt szavait, és nevezd meg a lehető legpontosabban a szófajukat! Rövidítést is használhatsz.
Szeptember ötödik napján Gergely a siroki vár alatt köszönt a fölkelő napnak. A nap a szemébe süített neki és kétszázötven gyalogosának. S nem is a napnak köszönt ő, hanem egy másik dandárt látott szembejönni, azért emelte a szeme elé a süvegét. Csak maga ült lóháton, a katonái előtt, hát ő pillantotta meg leghamarább a kardos, dárdás, rendetlenül szállingózó csapatot.

	15
--	----

2. Pótold a táblázat hiányzó elemeit!

	Kit?		Kihez?	
<i>én</i>		<i>velem</i>		<i>rólam</i>
<i>mi</i>				
<i>ők</i>				

3. Helyettesítsd az alábbi birtokos szerkezeteket birtokos névmással!

	12
--	----

a mi lakásunk: _____ *a te könyved:* _____

a ti füzeitek: _____ *az ő kabátjuk:* _____

	4
--	---

4. Egészítsd ki a következő mondatokat a hiányzó visszaható vagy kölcsönös névmással!

Szívesen nézegetem _____ a tükörben. Tomi és Jani gyakran vitatkoznak _____. Segítetek _____! Segítségem _____, és az Isten is megsegít!

	4
--	---

5. Pótold az alábbi névmások hiányzó betűit, és másold le őket csoportosítva!

bárme__ora, néme__ik, valami__en, akárme__i

	4
--	---

	6
--	---

6. Tollbamondás

	20
--	----

Ha teljesítményed:

____-65 pont = 5, jeles; ____-____ pont = 4, jó; ____-____ pont = 3, közepes; ____-____ pont = 2, elégséges; 0-____ pont = 1, elégtelen.

Összesen:

	65
--	----

Év végi felmérés

Az orvoslás fejlődése a kezdetektől a középkorig

A történelem során az ember mindig igyekezett kigyógyulni a betegségekből és helyreállítani az egészségét. Olyan ösztön ez, amely még az állatokra is jellemző. Az emberek hihetetlenül változatos módszerekkel próbálták elűzni a betegséget: növényi, állati és ásványi eredetű készítményekkel, a beteg vagy fertőzött testrészek eltávolításával, az istenekhez intézett imákkal és énekekkel. A régészeti leletek arról árulkodnak, hogy kőkorszaki ősünk már ismerte a gyógy- és egyéb növényeket, sőt a repedt és törött csontok helyre rakásához is értett.

Az ókori Egyiptomban és Mezopotámiában már virágzott a vallással és a varázslással sűrűn átszótt orvostudomány. Kr. e. 2000-ben az egyiptomi orvostudomány három fő ága volt: az orvosok gyógyszerekkel, kenőcsökkel és gyógyitalokkal gyógyítottak, a sebészek a sebet és a testfelszín sérüléseit kezelték, a papvarázslók pedig a gonosz szellemekkel és a természetfölötti erőkkel foglalkoztak. Az első ismert orvos, Imhotep is egyiptomi volt. Mezopotámiában a sumerok, amoriták, babiloniak és asszírok külön-külön fejlesztették a saját orvostudományukat. Sebészeti beavatkozásokat végeztek, kimosták és bekötözték a sebet, több száz gyógyhatású szert használtak. Az egyiptomiakhoz hasonlóan az orvoslás hatását ráolvasással és varázserejű dalokkal erősítették.

A tudományok jelentős részének gyökerei az ókori Görögországba nyúlnak vissza, mely alól az orvostudomány sem kivétel. A legendák szerint a gyógyítást Apollón isten találta fel. Ezt a tudást Kiron, a kentaur adta át Aszklépiosznak, az orvostudomány istenének, valamint leányainak, Hügieiának, az egészség és Panaceának, a gyógyítás istennőjének. Aszklépiosz kultuszával egy időben, a Kr. e. 5. században élt a leghíresebb görög orvos, Hippokratész. Ő és követői több mint ötven írásos művet hagytak ránk, melyek azóta is útmutatással szolgálnak az orvosok számára. Hippokratész számos elvét ma is követik az orvosok – gondoljunk például az orvosi titoktartás kötelezettségére.

Mielőtt a római orvostudomány a görögök hatása alá került, hagyományos gyógy módokból és az istenekhez intézett fohászokból állt. Kr. e. 293-ban azonban járvány söpört végig Rómán, és a rómaiak a görög Aszklépiosz istenhez fordultak segítségért. Ettől kezdve egyre több görög orvos költözött Rómába. Közülük elsőként Aszklépiadész. A római kori orvostudomány legnagyobb alakja Claudius Galenus volt (kb. Kr. u. 130–200). Szerinte az emésztett ételből származó természetes szellem mellett az életszellem tartja fenn és táplálja a test szerveit. A nyugati orvostudomány ezerötszáz éven át követte ezt az elméletet.

Európában az 5. és a 15. század között a természettudományok nem sokat fejlődtek. Hiába működött Franciaországban és Itáliában néhány orvosi iskola, a mindennapi orvoslás visszasüllyedt a növénygyűjtögetés, a varázslás és a vallási rituálék¹ szintjére. A keresztény egyház a zárdákban, apátságokban és monostorokban működő kórházakban látta el a betegeket.

A 14. században beköszöntő reneszánsz nemcsak a művészetek, hanem a tudományok újjászületését is magával hozta. Ebben a kíváncsi, érdeklődő korban sok mindent megtudtak a tudósok az emberi testről. Az angol William Harvey (1578–1657) bebizonyította, hogy a vér körforgásban áramlik a testen belül, és e körforgást a szív tartja mozgásban. Egyszerű kísérleteivel megdöntötte azt a Galenustól származó elméletet, hogy a vér ételből, italból keletkezik, és a sejtek fogyasztják el.

(Steve Parker nyomán)

¹szertartás

1. Sorold fel – az 1. bekezdésben leírtak alapján –, hogyan próbált a történelem során az ember kigyógyulni a betegségekből!
- a) _____
- b) _____
- c) _____

	3
--	---
2. Milyen ismeretekkel rendelkezett a kőkorszaki ember a régészeti leletek tanúsága szerint?
- _____
- _____

	4
--	---
3. Írd le, kik végezték Egyiptomban az orvostudomány 3 fő ágához tartozó tevékenységeket!
- gyógyszerek, kenőcsök, gyógyitalok alkalmazása: _____
- sebek, a testfelszín sérüléseinek kezelése: _____
- gonosz szellemekkel való foglalkozás: _____

	3
--	---
4. Sorold fel, mely népek éltek Mezopotámia területén, akik külön fejlesztették orvostudományukat!
- _____

	4
--	---
5. Egészítsd ki a Hippokratésről szóló szövegrészletet!
- Hippokratész a leghíresebb _____ orvos volt. Követőivel több mint _____ írásművet hagyott az utókorra, amelyek azóta is _____ szolgálnak az _____ számára. Számos elvet ma is követnek. Ilyen pl. az orvosi _____ kötelezettsége.

	5
--	---
6. Írd le időrendben a római orvostudomány fejlődéséhez kapcsolódó eseményeket!
- segítségkérés Aszklépiosztól _____
- hagyományos római gyógy módok _____
- római járvány Kr. e. 293-ban _____
- Claudius Galenus működése _____
- Aszklépiadész Rómába költözése _____

	5
--	---
7. Készítsd el a szöveg vázlatát!
1. _____ 4. _____
2. _____ 5. _____
3. _____ 6. _____

	6
--	---

Ha teljesítményed:

____-30 pont = 5, jeles; ____-____ pont = 4, jó; ____-____ pont = 3, közepes;
 ____-____ pont = 2, elégséges; 0-____ pont = 1, elégtelen.

Összesen:

	30
--	----

Témazáró felmérés:

Az igenevek és a határozószók

1. Képezz az alábbi igékből igeneveket, és írd őket a megfelelő mondatokba!
Nevezd meg az igenevek fajtáját is!

lát, mosolyog, hív, elküld

Az _____ levelet nem adtam fel. _____

A _____ képek nagyon tetszettek. _____

Fel kell _____ a barátnőmet telefonon. _____

A _____ gyermekarcnál nincs szebb. _____

	8
--	---

2. Karikázd be a következő szövegben a sok *-ni* végű szó közül a főnévi igeneveket!

Nini! Ott jön Debreceni Ani, aki imád rejtvényt fejteni és készíteni. Most egy nyelvtani feladványon kezdi a fejét törni. Móni néni egy szót sem mer szólni, nem akarja zavarni a kis zsenit.

	5
--	---

3. Húzd alá az alábbi szavak közül a folyamatos melléknévi igeneveket!

borsó, rigó, hajló, ringó, erdő, hajó, esztendő, kérdő, alvó, kendő, mosó, kancsó

	5
--	---

4. Egészítsd ki az alábbi igékből képzett igenevekkel a mondatokat, és pótold a mondatvégi írásjeleket!

megold, figyel, elvégez, hibázik, számol

Egy ügyesen _____ gyerek jöjjön ki a táblához Ismertetni fogom a _____ feladatot Mindenki ellenőrizze az _____ számításokat Az órán _____ tanulóknak biztosan jól sikerül a felmérése Bárcsak gyakorolnának otthon a _____ gyerekek

	10
--	----

5. Húzd alá a következő szövegben a határozószókat!

Tegnap este későn vacsoráztam, aztán azonnal lefeküdtem. Éjjel rosszat álmodtam. Úgy éreztem, hiába rohanok, nem haladok előre az úton. Csak forgolódtam az ágyamban. Reggel kimerülten és sajtó gyomorral ébredtem. Rögtön kértem anyukámtól gyógyszert. Hamarosan elmúlt a rossz közérzetem.

	12
--	----

6. Pótold a határozószók hiányzó betűit!

egyed __l, mind __g, al __l, fe __ebb, bel __l, e __ütt, k __vül, f __leg, __jra, hát __l

	10
--	----

7. Tollbamondás

	30
--	----

Ha teljesítményed:

Összesen:

	80
--	----

____-80 pont = 5, jeles; ____-____ pont = 4, jó; ____-____ pont = 3, közepes;
____-____ pont = 2, elégséges; 0-____ pont = 1, elégtelen.

Év végi felmérés

1. Idézzük fel a tanult szófajokat! Válaszd ki a szövegből, és írd a szófaj mellé a megfelelő példát! (A zárójelben lévő szám jelzi, hányat kérünk.)

Csutak a vízen érkezett meg egészen szokatlan módon és erősen fuldokolva. A kiskutya még járni sem tudott – nemhogy úszni –, így csak hentergett, hol a víz alatt, hol a víz felett, nyelte a vizet, és a percei meg voltak számlálva, ámbár szép piros hajnal volt éppen, és verőfényes nap ígérkezett. Ekkor valami erő a partra kormányozta a kiskutyát, majd a két hátsó lábánál fogva felemelte, mire Csutak kiadta magából a felesleges vizet, ami nem csoda, hiszen eddig a tejhez volt szokva.

(Fekete István: Csutak)

Ige: (4) _____

Elváló igekötő: (2) _____

Időhatározó-szó: (1) _____ Névutó: (2) _____

Számnév: (1) _____ Visszaható névmás: (1) _____

Főnév: (4) _____

Módhatározószó: (1) _____ Határozatlan névmás: (1) _____

Melléknév: (5) _____

Főnévi igenév: (2) _____

	24
--	----

2. Húzd alá a keltezés helyesírási hibáit, és javítsd ki őket!

2000. Április 11-én _____

2000. IV. 1-én _____

2000 április 15. _____

2000. ápr 15 _____

2000. IV. 15.-én _____

2000 04 02 _____

	6
--	---

3. Írd le felszólító módban az igéket! (Csak a módot változtasd!)

edzed (rövid alak): _____ *fogódzol*: _____

segít: _____ *ásom*: _____

aratunk: _____ *ülsz*: _____

	6
--	---

4. Javítsd az alábbi mondatokban előforduló helyesírási hibákat!

Aszt montad, hogy mindig számithatok rád. _____

Valyon kiáll ki elenem egy sakpartira? _____

A balyban tudod meg, hogy kik az igazi barátajid. _____

Vala ki kopoktatot az ajtónkon. _____

	12
--	----

5. Alakítsd az alábbi mondatokat úgy, hogy a megadott igenévfajta szerepeljenek bennük!

a) Főnévi igenevet használj!

Szereti a televíziózást. _____

Takarékoskodással próbálkozik. _____

A mi feladatunk a tanulás. _____

b) Mondd rövidebben melléknévi igenévvvel!

– Feladat, amelyet meg kell oldani: _____

– Az a mondat, amellyel felszólítunk: _____

– Az a munka, amelyet elvégeztünk: _____

	6
--	---

6. Írd le folyóírással és tagolva a következő tulajdonneveket!

URÁNIAFILMSZÍNHÁZ _____

II.RÁKÓCZIFERENCUTCA _____

MARGITSZIGET (városrész) _____

CSONGRÁDMEGYE _____

DUNÁNTÚLIKÖZÉPHEGYSÉG _____

	10
--	----

7. Írd le az alábbi szavak -i képzős alakját!

Jánosháza _____ Békés megye _____

Mesteri _____ Eger _____

Ázsia _____ Árpád híd _____

	6
--	---

8. Tollbamondás: _____

	30
--	----

Összesen:

	100
--	-----

Ha teljesítményed:

____–100 pont = 5, jeles; ____–____ pont = 4, jó; ____–____ pont = 3, közepes;
____–____ pont = 2, elégséges; 0–____ pont = 1, elégtelen.

1. Kik és mikor építették az első erődítményt Vas megyében?

	2
--	---

2. Másold le, hogy a magyarok honfoglalásáig milyen népek éltek a Dunántúlon!

	4
--	---

3. Többnyire miből készítették a magyarok a váraikat? _____

	1
--	---

4. Egészítsd ki a hiányos mondatokat!

A _____ rettenetes pusztítása bebizonyította, hogy csak a _____ épült várak nyújtanak védelmet. _____ király engedélyezte a főurak részére a _____, a városok számára a _____ emelését. A legsűrűbb várláncolat a mai _____ és _____ területén létesült.

	7
--	---

5. Írd egymás mellé az összetartozó szavak és kifejezések jelzéseit!

1. Körmend	A) XVI. század dereka	a) Batthyány család
2. Kőszeg	B) XVII. század vége	b) németújvári grófok
3. Sárvár	C) XVI. század eleje	c) Nádasdyak
		d) várak várkastéllyá alakítása

	10
--	----

6. Javítsd a hibás adatokat a következő szövegrészletben föléírással!

Napjainkban Vas megyében kétszáz védett kastély van, ebből 150 a műemléknek minősített, a többi művészi jellegű.

	6
--	---

7. Miért nevezhetjük a Rába folyó mentét a magyar Loire völgyének?

	3
--	---

8. Számozással állítsd helyes sorrendbe a vázlatpontokat! A hiányzót pótold!

- A magyar Loire-völgy
- A megmenekült vasi erősségek
- A keltáktól a tatárjárásig
- _____
- IV. Béla a várépítések engedélyezője
- Kőszeg, Sárvár, Körmend és a kisebb erősségek

	7
--	---

Összesen:

	40
--	----

Ha teljesítményed:

___-40 pont = 5, jeles; ___-___ pont = 4, jó; ___-___ pont = 3, közepes;
___-___ pont = 2, elégséges; 0-___ pont = 1, elégtelen.

Év eleji felmérés

1. Karikázd be a következő szavak rokon értelmű megfelelőit!

- a) burgonya krumpli, tengeri, itóka, pityóka
 b) küzd viaskodik, küszködik, hadakozik, veszekedik
 c) dicséret megállapítás, hencegés, elismerés, magasztalás
 d) becsap rákap, rászed, lóvá tesz, lóra kap
 e) tréfás vicces, mókás, érdekes, viharos

	10
--	----

2. a) Húzd alá a hangutánzó szavakat!

füttyent, ballag, tutyimutyi, cammog, zúg, zakatol, krárog, bíbelődik, pukkan, lomha

	5
--	---

b) Csoportosítsd a fenti szavak magánhangzóit!

	Magas	Mély
Rövid		
Hosszú		

	5
--	---

3. Nevezd meg a szavakban előforduló mássalhangzótorvényeket!

- tépdés* _____ *különben* _____
község _____ *azzal* _____
bánja _____ *üljön* _____
néztem _____ *hánya* _____
tudsz _____ *olvassa* _____

	10
--	----

4. Pótold a hiányzó magánhangzókat!

Sam __, *gyűr* __, *ok* __t, *felh* __, *folyos* __, *rep* __t, *bám* __l, *od* __, *fés* __l, *esk* __

	10
--	----

a) Húzd alá a mély hangrendű szavakat!

	2
--	---

b) Karikázd be a magas hangrendű szavakat!

	2
--	---

5. Sorold betűrendbe a következő neveket!

Ágota, Jeremiás, Jolán, Károly, András, Katalin, Ottó, Kata, Imre, Andrea

	10
--	----

6. Írd le helyesen elválasztva a szavakat!

- vándor* _____ *András* _____
felad _____ *Visegrád* _____
vasút _____ *fröccsen* _____

	6
--	---

7. Egészítsd ki a táblázatot a megadott szavak toldalékos alakjaival!

	Mivel?	Mit?	Mije?
víz			
kút			

	6
--	---

8. Melyik helyesírási alapelv érvényesül az egyes szócsoportok leírásánál?

gyűrű, dicsér, bízik: _____

barátja, egészség, tanulj: _____

Tóth, Soós, gólya: _____

sakkal, öccse: _____

	4
--	---

9. Javítsd ki a mondatok súlyos helyesírási hibáit!

Kovács Károj a Kossut utcában lakik nem mesze a Széchenyi István általános iskolától. Regelente időben elindúl az iskolába. Még sohasem késet el. A bátyya már nem ijen pontos.

Javítás: _____

	10
--	----

10. Tollbamondás: _____

	20
--	----

Összesen:

	100
--	-----

Ha teljesítményed:

____-100 pont = 5, jeles; ____-____ pont = 4, jó; ____-____ pont = 3, közepes;
 ____-____ pont = 2, elégséges; 0-____ pont = 1, elégtelen.

Félévi felmérés

Mátyás király gyermekkora

Áll még a ház Kolozsvár legrégebb városrészében, az Óvárban, hol a törökverő Hunyadi János második fia, Mátyás született. Ez a ház nem volt Hunyadi Jánosé. Szállóháznak használta a Hunyadi-család, ha Kolozsvárt időzött. Itt szállott meg az 1440. esztendő telén Szilágyi Erzsébet, Hunyadi János felesége. Itt, Méhfi Jakab jómódú szőlősgazda házában született 1440. (némelyek szerint 1443.) február 23-án Mátyás, a nagy király. Innét indul ki az a ragyogó fényes, az a dicsőséges pálya, melyhez hasonlatost keveset ismert a történelem. Apja, a volt köznemes, akkor még csak szörényi bán: álmodhatta-e vajon, hogy őt magát a nemzet bizodalma az ország kormányzói székébe, halála után pedig a fiát a királyi trónra ülteti?

Gyermekezeit Kolozsvárt, szülővárosának falai közt élte Mátyás, „ott vitték – írja Heltai Gáspár – legelőször is az oskolába”. Nem is feledkezék meg sem szülőházáról, sem szülővárosáról, midőn „annak utána magyar királya lőn”, írja ugyancsak a derék Heltai Gáspár. „Nagyon megajándékozta a gazdát és jeles szabadsággal meglátogatta. És örök emlékezetre megajándékozta a várost is igen nagy és jeles privilégiummal¹ és szabadsággal.”

Királyi nevelést adott fiának a törökverő Hunyadi János. A kor legműveltebb magyar embere, Zrednai Vitéz János püspök volt a mestere. Ez a férfiú vezette a gyermek Mátyás tanítását a világi tudományokban; ő és a melléje rendelt mesterek ismertették meg vele a régi görög és latin írók remekműveit, s állították fejlődő lelke elé példaképek az ókor nagy hőseinek elmetermékenyítő, nagy cselekedetekre serkentő tetteit.

Ott volt oldalán Kapisztrán János, a szent szerzetes, a nándorfehérvári diadal egyik hőse; és ott volt a szintén olasz Karvajal János bíbornok: mindkettő szent életű tudós pap. Ők és az édes jó anya, Szilágyi Erzsébet, a magyar női erényesség példaképe, csepegtették a gyermek lelkébe a vallásosságot, azt a mély, erős vallási érzést, mely a megpróbáltatások nehéz óráiban lelkét felemelte, a gonoszok, megtévelyedettek iránt szívét kegyessé, elnézővé, irgalmassá tette.

A jeles tanítómesterek nevelőmunkáját kiegészíti, megkoronázza a valamennyi közt legnagyobb mesternek, az apának példája. Nemcsak Magyarországnak, de az egész világnak ez időben legnagyobb hőse, legjelesebb hadvezére volt Hunyadi János. Mátyás gyermekszíve sóvárogva néz a hős s daliás vitézei után, s szeme könnybe borul, hogy ő még gyermek, gyöngye karja még nem bírja a kardot, nem követheti apját a törökverő csatákba.

Tizenegy éves, mikor a rigómezei csatában apja Brankovics szerb fejedelem fogságába kerül, s a váltságdíj egy részét vele fizettetik meg: eljegyzik Brankovics unokájával. Akárcsak királyfi volna, úgy kötik le a gyermeket egy másik gyermekkel, akit sohasem látott.

Serdülő ifjú, midőn dicsőség és gyász híre egyszerre száll be a Hunyadi-ház kapuján: Nándorfehérvárnál tönkreverte apja a törökök rengeteg hadát, de közvetlen a diadalmas csata után a törökverő hős lelke égbe száll. És a nagy hős halála után szörnyű hirtelenséggel következik bátyjának, Lászlónak a lefejeztetése, de a gyermek Mátyással nem merték ugyanezt cselekedni. A nemzeti felháborodás elől Bécsbe menekült V. László király, és vitte magával Mátyást is. Tudta jól, hogy a nemzettel szemben legerősebb fegyver a kezében: Hunyadi János fia.

(Benedek Elek nyomán)

¹ kiváltság, nemesi előjog

1. Írd ki a szövegből Mátyás király adatait!

Neve: _____ Testvére neve: _____

Anyja neve: _____ Születési helye: _____

Apja neve: _____ Születési ideje: _____

	12
--	----

2. Húzd alá azt a szót, amely igazzá teszi az állítást!

a) *Mátyás Mézfi Jakab – Méhfi Jakab jómódú almásgazda – szőlősgazda házában született.*

b) *Születésekor apja szörényi bán – szerény bán volt.*

c) *Hunyadi János később az ország királya – kormányzója lett.*

	4
--	---

3. Írj rokon értelmű kifejezéseket a megadottak helyett! Ügyelj, hogy illeszkedjenek a szövegkörnyezethez!

Kolozsvárt időzött: _____

melyhez hasonlatos: _____

szeme könnybe borul: _____

	6
--	---

4. Sorold fel, kik nevelték a gyermek Hunyadi Mátyást!

	6
--	---

5. Karikázd be, mit tanult, milyen nevelést kapott a leendő király!

régi görög írók remekműveit, angol nyelvet, vallásos nevelést, ókori hősök tetteit, latin írók remekműveit, újkori hősök életét, német írók remekait, latin nyelvet, pogány nevelést, görög nyelvet

	6
--	---

6. Írd le Hunyadi János három lényeges tulajdonságát az 5. bekezdésben olvasottak alapján!

	3
--	---

7. Miért kellett a 11 éves Mátyásnak eljegyeznie Brankovics fejedelem unokáját?

	2
--	---

8. Sorold fel, milyen tragédiák érték Mátyást a nándorfehérvári diadal után!

	3
--	---

Ha teljesítményed:

Összesen:

	42
--	----

___-42 pont = 5, jeles; ___-___ pont = 4, jó; ___-___ pont = 3, közepes;

___-___ pont = 2, elégséges; 0-___ pont = 1, elégtelen.

Félévi felmérés

1. Keresd a hibát! Peti kissé figyelmetlen volt, amikor a tollbamondást diktálta a magyartanárra, így bizony 9 hiba maradt a szövegben. Reméljük, te megtalálod és kijavítod őket!

Az 5. osztály kosárlabda-mérkőzésre hífta ki a hatodikosokat. A mérkőzés első perceiben az ötödikesek lendültek támadásba. A hatodikosok nem hatyták magukat! Legügyesebb játékosuk addig üldöszte ellenfelét, míg megszerezte a labdát. Aztán hatalmas ívben dopta át a kosár körül tartózkodó társainak.

Javítás:

	9
--	---

2. Írd le a következő igék felszólító módú alakját!

keres (E/3.) _____ ás (E/2.) _____

vigyáz (T/1.) _____ edz (T/2.) _____

vadász(ik) (T/3.) _____ játszik (E/1.) _____

fogódz(ik) (E/2.) _____ heverész (T/1.) _____

	8
--	---

3. Szerkessz mondatokat a megadott szavakból!

meg, tetszett, neki, a, könyv, – meg, tetszett, figyelni, ezt, a, mozdulatot, – hamarosan, bele, fog, ugrani, a, vízbe, – bele, fog, a, munkába, – tegnap, még, meg, volt, a, labdám, – akkor, már, meg, volt, repedve

A mondatok:

	12
--	----

4. Főnév vagy melléknév? Megtudjuk, ha mondatot alkotsz a megadott szavakkal úgy, hogy mindegyikben más szófajként szerepeljenek.

hős, törpe

	4
--	---

5. A szófajok megnevezése mellé írd annyi példát a Toldi-idézetből, amennyit a zárójelbe tett szám jelez!

„Pest város utcáin fényes holdvilág van,
Sok kémény fejezik fenn a holdvilágban.
Barna zsindeletetők hunyáskodnak alább,
Megborítva mintegy a ház egész falát.

Azt hinné az ember: a padláson laknak,
Azért csinálták azt sokkal magasabbnak.
Most a házfalakat rakják emeletre,
Akkor a tető volt kétszer újra kezdve.”

a) Köznév, egyszerű szó, toldalék nélkül: (3) _____

b) Köznév, összetett, toldalékos: (1) _____

c) Tulajdonnév: (1) _____

d) Melléknév, alapfokban: (2) _____

e) Középfokú melléknév, toldalékkal: (1) _____

f) Határozatlan számnév, toldalék nélkül: (1) _____

	9
--	---

6. Az alábbi összefüggő betűsorból tíz tulajdonnevet lehet leírni. Melyeket?
*Szabolcsszatmárberemegyeakishercegnemzetiszínházéletésirodalompető-
fisándorapálutcaifjúkbodriországostakarékpénztármóriczcallánchíd*

A tulajdonnevek: _____

	10
--	----

7. Írd le számjegyekkel az alábbi toldalékos számneveket!

hatal: _____ január harmincegyedikén: _____

kilencszer: _____ negyediknek: _____

	4
--	---

8. Most mi adjuk meg a számokat, te pedig betűkkel írd le őket!

2001: _____ 3 000 000: _____

1909: _____ 120 006: _____

	4
--	---

9. Tollbamondás:

	40
--	----

Összesen:

	100
--	-----

Ha teljesítményed:

____-100 pont = 5, jeles; ____-____ pont = 4, jó; ____-____ pont = 3, közepes;
____-____ pont = 2, elégséges; 0-____ pont = 1, elégtelen.

Témazáró felmérés: Az ige

1. Húzd alá az igéket Gárdonyi Géza Egri csillagok című regényének részletében!
János király meghalt. A fia csecsemő. A nemzetnek nincsen vezére. Az ország hasonlít azokhoz a címerekhez, amelyekben egymásra mérgesen ágaskodó grif-fek nyúlnak a köztük lebegő koronáért. A nemzet gondolkodása meg van zavarodva. Senki sem tudja, hogy a pogány uralmától féljen-e jobban vagy pedig a keresztény német uralmától. A német Ferdinánd ráküldte Budára az ő vén totya generálisát: Roggendorfot. A török császár maga indult el, hogy feltűzze a félholdas zászlót a magyar királyi palotára.

	10
--	----

2. Húzd alá az alábbi mondatokban a hibásan írt igealakokat, és írd le kijavítva őket!
A távolban már látjuk a közeledő vonatot, a hangját viszont még nem halljuk. Az utasok a peronra horgyák csomagjaikat. Egyiket sem hagyják őrizetlenül.

Javítás: _____

	4
--	---

3. Pótold a kalauz szövegében a hiányzó betűket!

*Kedves Utasaink! Igyeke ___enek a felszállással, mert a vonat azonnal ind___l!
Az ajtókat csu___ák be, nehogy balesetet oko___anak! Készí___ék elő a jegyüket!*

	5
--	---

4. Alakítsd át az alábbi mondatokat felszólító mondatokká!

Elmentetek a könyvtárba. _____

Kikölcsönöztetek egy könyvet. _____

Autóbusszal utaztatok haza. _____

	6
--	---

5. Pótold az alábbi igékben a j vagy ly betűt!

*akadá___oz, fele___tettem, fogódkod___atok, sü___ed, fo___on, fo___dogál,
elfo___tottuk, mé___ítettétek, megfá___dult, lebé___egezték*

	10
--	----

6. Bontsd szóelemekre a következő igealakokat, és nevezd meg az egyes szóelemeket!

írnának: _____

üljünk: _____

olvastam: _____

	10
--	----

7. Tollbamondás

	30
--	----

Összesen:

	75
--	----

Ha teljesítményed:

___-75 pont = 5, jeles; ___-___ pont = 4, jó; ___-___ pont = 3, közepes;
___-___ pont = 2, elégséges; 0-___ pont = 1, elégtelen.